

Šolstvo pred resnimi problemi

Ni naključje, da je bilo prav vprašanje šolstva v žalski občini osrednja točka razprave obeh zborov. Problemi, ki so že poprej našli in ki vedno znova in vse bolj nahaajo, da tako rečemo, domovinsko pravo obravnavajo tako v političnih forumih kakor v družbenih organizacijah, pač morajo po svoji teži pritegniti slehernega mislečega človeka. Razmere, kakor se kažejo iz poročila sveta za šolstvo in prosveto, so namreč zelo resne in kritične.

Analize so pokazale, da v vsej občini ni šole, ki bi v vseh pogledih ustrezala osnovnim pogojem bivanja. V Galiciji propada šolsko poslopje skupaj z okenskimi okvirji; v Letušu razpadajo okna — že pred dvema letoma kupljene angleške školjke pa čakajo na sredstva, da bi jih namestili; v Taboru je šola vlažna, tla pa so trhlja; v Braslovcah je v dobrem stanju samo ena peč, za 255 otrok pa samo ena vodovodna pipa; v Preboldu so si morali iz Sempetra sposoditi klopi; v Lokah propada streha, ni šolskega dvorišča; na Ponikvi se podira vogal šole; v Zalcu so nemogoča tla v učilnicah in zelo slabe peči. Če dodamo k vsemu temu še pereče stanovanjsko vprašanje, vzgojni in socialni moment, je podoba popolna.

Spričo okoliščine, da postaja šolstvo enakopravni člen v verigi vseh tistih družbenih faktorjev, ki tvorijo njeno organsko celoto, je tedaj samo po sebi umevno, da terjajo vse take in podobne anomalije nujno čimprej rešitev. Konkretno rešitev — brez deklaracij. V tem smislu je potekala tudi razprava. Njeno težišče je bilo potemtakem v iskanju izhoda — kako in predvsem s kakšnimi sredstvi zadostiti materialnim potrebam šol, da bi hkrati s tem zagotovili njihov vsestranski razvoj v smislu toliko aktualne reforme. Izhod pa je — v perspektivi. Jasno je namreč, da občinski proračun tega vprašanja ni mogel v takem obsegu reševati niti doslej in da ga bo še toliko težje reševal poslej, ko prenaša decentralizacija vse šole v njegovo kompetenco. Kar zadeva krajevni samoprispevek, ki so ga ponekod sprejeli z razumevanjem, je v njem rešitev samo delna — kako bi na primer z njim lahko zgradili lihojsko šolo, ki bo po predračunu stala preko štirideset milijonov dinarjev! Vsekakor ustreznije je rešitev, in morda celo stvarnejša je rešitev, po kateri naj bi neposredni proizvajalci uvideli potrebo po financiranju šol — bodisi da bi sprejeli patronate nad njimi bodisi da bi prispevali sredstva v skupni sklad. Zgleden primer za to nam nudi tovarna nogavic na Polzeli, ki je krasno uredila tehnično delavnico polzelske šole.

Prav gotovo pa bodo lahko pri reševanju materialnih vprašanj šolstva odigrali poglobljeno vlogo organi družbenega samoupravljanja — šolski odbori, ki se bodo morali aktivneje in intenzivneje ukvarjati s problematiko svojega področja. V

Izobraževanje v žalski občini na dobri poti

V žalski občini so letos temeljito poskrbeli, da bo izobraževanje v zimskem času čim bolj uspešno. Iz lanskega leta pomanjkljivosti, ki so pri izobraževanju izbile na dan, so se dokaj naučili. Predvsem so prilagodili izobraževanje potrebam in možnostim ter pri tem zajeli širši krog ljudi.

Program izobraževanja bodo izvajali preko večerne politične šole, v podjetjih bodo za politično, ideološko ter ekonomsko izobraževanje skrbele sindikalne podružnice, na terenu pa organizacije Socialistične zveze ob zalaganju in pomoči organizacij zveze komunistov. Pri vsem tem izobraževanju pa bo kajpak pomagala delavska univerza.

Lani je bila politična šola le v Zalcu. To se pa ni preveč obneslo, saj so morali slušatelji dnevno prihajati iz oddaljenih krajev, zaradi česar je pešal obisk. Letos pa so to pomanjkljivost odpravili na ta način, da bodo večerne politične šole razen v Zalcu še v Preboldu, na Polzeli in Libovjah. V te štiri oddelke bodo raje pošiljali predavatelje in bo zato obisk vsekakor večji.

Za politično šolo so se sestavili temeljit program, ki vsebuje predvsem praktične aktualne teme in so ga prilagodili intelektualnemu nivoju posameznih skupin slušateljev. Šolo so začeli že 14. oktobra ter predvidevajo, da bodo program predavanj zaključili do konca marca v prihodnjem letu. Politično šolo, odnosno oddelke obiskuje okoli 130 slušateljev, glede predavateljev pa so se letos v žalski občini osamosvojili. Le za največja predavanja bodo po potrebi klicali predavatelje iz Celja. Taka predavanja pa bodo priredili za vse slušatelje v Zalcu.

Množičnejšo obliko izobraževanja pa bodo prenesli iz organizacij Zveze komunistov na Socialistično zvezo, kjer bodo vključeni tudi člani ostalih množičnih organizacij, v podjetjih pa na sindikalne podružnice. Tu-

kolikor bodo našli pomoč še v sindikalnih forumih, združnih, delavskih svetih in drugod, rezultati verjetno ne bodo izostali in bodo posamezne šole dobile vsaj kulturne sanitarne naprave.

di za ta študij so pripravili programe. V tovarnah bodo obravnavali predvsem problematiko iz tovarn, vsekakor pa so programi sestavljeni tako, da bodo v večjih organizacijah obravnavali težje, v manjših pa lažje teme, ki bodo odgovarjale prilikam in intelektualnemu nivoju članstva.

V Podgradu bodo organizirali seminar za mlade komuniste, na katerem se bodo novospregeli člani Zveze komunistov seznanili s statutom in programom ZKJ ter sploh z osnovnimi načeli ekonomike in družbenega razvoja pri nas. V okvir splošnega izobraževanja bodo vključili tudi predavanja poljudno znanstvene vsebine.

V žalski občini menijo, da bi

V nove oblike duštvnega življenja

Občinska zveza Svoboda in prosvetnih društev Šmarje pri Jelšah je v nedeljo kot prva v okraju izvedla občinsko konferenco. Predsednik Marjan UNGAR je prikazal prizadevanja, ki jih skoraj po vseh 20 društvih, kolikor jih je v občini, vlagajo v nove

oblike društvenega sodelovanja. Res je, da se posebno podeželska društva izživljajo predvsem v dramskem amaterizmu, saj je v občini tudi 20 dramskih skupin s 512 člani, kar je sorazmerno veliko, ker je vseh registriranih članov prosvetnih društev komaj 1372. Danes pa je čas tudi na vasi dozorel za širšo društveno življenje v obliki klubov, kjer bi ljudje imeli pogoje, da se izobražujejo in po svojih interesih izpopolnjujejo ter udeležujejo. Na Šmarškem, kot je pokazala konferenca, skušajo uveljaviti zelo primerno smer z združenjem vseh organizacij v klubskih prostorih. Tako bi tudi na vasi, kjer ni dovolj prostorov, prišli z edino dvorano do skupnega prostora. Ponekod si že prizadevajo, da bi dobili TV-sprejemnik, ki je vsekakor privlačen za ljudi in že s sedanjim programom deloma omogoča, da se klubsko življenje vsaj prične. V Kostrivnici ga že imajo, prav tako ga bodo predvidoma tudi dobili še v Sodni vasi in v Sentvidu.

Na Šmarškem imajo delavsko univerzo in ponekod so menili, da društvo odslej nima več skrbi za neposredno izobraževanje; vendar so prav na konferenci poudarili, da je vsekakor izobraževanje še vedno prvenstvena dolžnost prosvetnih društev: delavska univerza naj pri tem pomaga s predavatelji, društvena naloga pa je, da privabi ljudi.

Organizacijsko poročilo je podal sekretar Rudi Lešnik, ki je podčrtal predvsem pomen knjižnic pri izobraževanju ljudi. Na Šmarškem so se zedinili, za osrednjo knjižnico, ki bo poživila zamrle vaskne knjižnice s tem, da bodo občasno menjavali kontingente knjig in tako nudili bralcem tudi novejšje knjige. Na tej konferenci je govoril tudi predstavnik okrajnega sveta Svobode tovariš prof. JAKHEL, ki je še posebej poudaril vedno večje družbene naloge, ki jih imajo prosvetna društva. Sekretar občinskega komiteja ZKS ing. MARINC je govoril o sodelovanju političnih organizacij in o povezavi dela sploh, kar je predpogoj za uspeh. Delo konference je bilo uspešno in lahko rečemo, da lepo napredujejo šmarska prosvetna društva. Letos so ustanovili še tri nova društva, in sicer v Mestinju, Sentvidu pri Gnelnem in na Vinskem vrhu. Rudi Lešnik

Program izobraževanja V SLOV. KONJICAH

Ideološka komisija pri občinskem komiteju v Slov Konjicah dokončno izdelala program ideološkega izobraževanja v letošnji zimski sezoni. Za člane ZKS v ostalih političnih organizacij bodo posebna politična predavanja, kjer jih bodo seznanili z osnovnimi nalogami in cilji ZKS. Ti seminarji bodo namenjeni tudi članom vodstev organizacij LMS. Razen tega pa bo nekaj predavanj še posebej za prosvetne delavce.

Zgledno sodelovanje

Da bi izboljšala sistem strokovnega izobraževanja, mu da la nek širšo poglobljeno vsebino, hkrati pa ga tudi postavila v tehtnejši okvir je celjska delavska univerza pritegnila k sodelovanju nekatera društva, kakor društvo knjigovodij stroje piscev in stenografov idr.

Bistvo tega sodelovanja je v tem, da posamezna društva nudijo delavski univerzi predavatelje strokovnjake, delavska univerza pa skrbi za organizacijsko in tehnično izvajanje strokovnega izobraževanja. Čeprav gre na videz morda za čisto razumljivo in potrebno sodelovanje, je vendarle vredno pripomniti, da je celjska delavska univerza, če že ne prva, vsaj med prvimi, ki se je zavezala in ki ga že uresničuje v praksi. Seveda gre za sluzga za to v enakih meri razumevanju društev, ki so tudi sama kljub potrebam po izobraževanju lastnih kadrov uvideli pozitivno stran vzajemnega medsebojnega sodelovanja, saj bo posledično v strokovnem izobraževanju, ki je bila očita zlasti v dvotirni izobraževalni politiki (društva zase delavska univerza zase), odpadla in jo bo zamenjala enojna in enotna pot. V tem smislu bo nova oblika vsekakor bližja smotru, ki ga delavska univerza kot izobraževalna ustanova zasleduje — ta smoter je namreč v aktivizaciji vseh tistih, ki lahko prispevajo k izobraževanju delovnega človeka.

Trenutno najvidnejši izraz obojestranskega sodelovanja je 13 tečajev, ki jih je priredila delavska univerza z društvom knjigovodij in ki jih obiskuje okrog 300 slušateljev. Na koncu bo de.avska univerza v sporazumu s komiteji za vzgojo kadrov pri društvu knjigovodij izvedla anketo, ki naj bi pokazala predizobrazbo kandidatov v pogledu računskega znanja, pravopisa in družbeno politično razgledanost; razen tega pa bo ta anketa hkrati služila tudi izboljšanju učnega programa.

Podoben sporazum je delavska univerza dosegla tudi z društvom stenografov in stroje piscev. Priredila je 4 stroje pisne tečaje ter 2 stenografske tečaje, ki jih obiskuje 10 tečajnikov.

V teku so nadalje razgovori še z društvom inženirjev in tehnikov. Vsem tem je treba še pripomniti, da je delavska univerza našla tudi ustrezne oblike reševanja vseh vprašanj, ki se nanašajo tako na organizacijsko kakor vsebinsko p.a. strokovnega izobraževanja odraslih, pri čemer izdaja skupaj s komiteji za vzgojo kadrov posebne okrožnice; prav tako, da so zlasti posamezniki pokazali za določene tečaje velik interes, medtem ko s strani podjetij še vedno ni povsod dovolj razumevanja.

Šmarski učitelji pred akcijo

Pretekli petek je obiskal Šmarje zvezni ljudski poslanec SERGEJ KRAIGHER. Pomenku učiteljev-komunistov so prisostvovali še predsednik okrajnega odbora SZDL Celje FRANC LUBEJ, podpredsednik OLO CELJE MIRAN CVENK in predsednik OBLO JOZKO LOJEN z ostalimi vidnejšimi

Ob tej priliki so se pomenili o kadrovskem vprašanju, nagrajevanju prosvetnih delavcev, ideološkem in strokovnem izpopolnjevanju in družbeni vlogi učitelja. Letos manjka v občini 24 učiteljev. Občina skuša reševati to s štipendiranjem, saj samo na učiteljskih štipendijah 46 dijakov. Samo štipendiranje pa nikakor ni izhod, ker ugotavljajo, da štipendisti odbrenkajo minimalno obveznost, potem pa odhajajo drugam, bliže središča ali pa se — posebno dekleta — poročajo in tako zaradi čisto človeških pogojev občina spet zgubi učne moči. Pač pa bi bilo potrebno urediti življenjske pogoje tudi na odmaknjenih šolah, kjer zaradi vsakoletnega menjavanja učitelstva učno delo najbolj trpi.

Sindikati bodo morali resno razmišljati o novih načinih nagrajevanja, kjer bi naj upoštevali učiteljevo prizadevnost in učinek pri delu.

Sekretar občinskega komiteja ZKS ing. Andrej Marinc je poudaril velik pomen učitelja v prizadevanju za šolsko reformo in družbeno življenje. Opažajo pa tudi, da vsi učitelji ne spremljajo dovolj podrobno političnih in družbenih dogodkov in večkrat niso seznanjeni z odločilnimi faktorji, ki narekujejo določene gospodarske ukrepe. Razumljivo pa je, da mladi učitelji, ki delajo v oddaljenih krajih, kjer morajo poučevati celodnevno in to v kombiniranih oddelkih izpopolnjevanju, vendar bi pa prav sindikat prosvetnih delavcev bil dolžan, da skrbi tudi za to. V kratkem nameravajo izvesti dvodnevni seminar, kjer bi posredovali učiteljem nekaj osnov iz marksizma in socializma, o socialistični morali, o vlogi učiteljskega kolektiva v družbenem upravljanju in o praksi psihologije v šoli. Večkrat bi morali imeti strokovne posvete in tudi družabna snidenja.

Okrajni prosvetni svetovalec tov. Franc Županc je na pomenku pove-

delkih, težko posvečajo več časa dal, da kljub mnogim oviram šolstvo na Šmarškem vendar dosega lepe uspehe, saj so presenetljiv napredek dosegli v tehnični vzgoji, pri delu v šolskih zadrugah in pionirski organizaciji.

Šolstvo na Šmarškem je dejansko v težavah, ki jim občinski ljudski odbor z lastnimi sredstvi nikakor ne bo kos. Popolnoma onemogočeno je normalno delo v Lesičnem, osnovna šola »Boris Kidrič« v Rog. Slatin razpada; toda za novogradnjo občina nima sredstev. Prav tako bo čimprej potrebno organizirati osrednjo osnovno šolo neke v Obsoletju. O vsem tem so se pomenili učitelji z ljudskim poslancem in prav bi bilo; da bi takih pomenkov bilo še več.

Andrej Beg:

Pismo

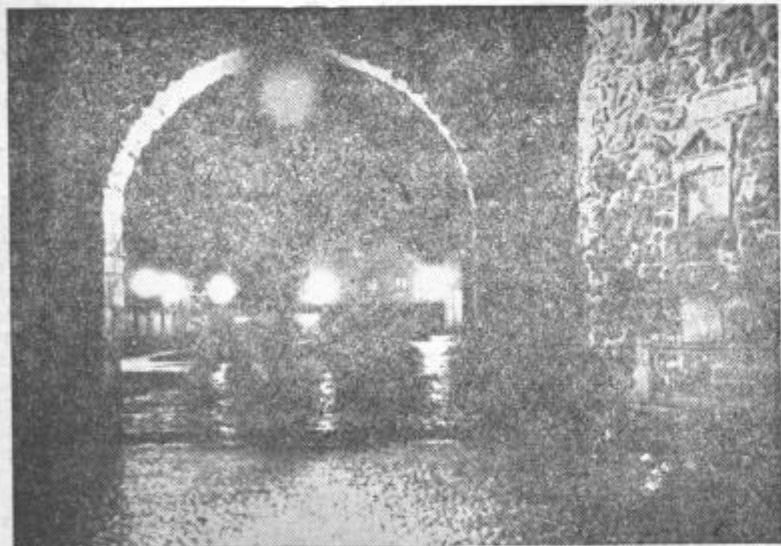
Draga, zima je prišla, mraz je, hukam si v prste; plamen v peči godrnja, ko ti pišem tele vrste:

Veš, bolj rad te imam kot prej; dosti sem o tebi mislil — pa sem sklenil: vse dotlej, da se vrnem, ne verjamem, da prišel bo čas, ko spet te lahko na prst vzamem —

In sem sklenil — za vselej hočem, slavček, te imeti, mislim te za ženo vzeti, če ne pride še kaj vmes. Si vesela? Si mi zdrava?

Cuj, če kdaj te pot zanese k reki, kjer sva rada stala ob večerih in strmela v ljubko skodrane valove pa držala se za roke, če te pot zanese, mala, med cvetice, letos nove, ki jih nisva še nabrala — spusti listič na valove, kot sva nekdaj jih metala — naj ga voda v dalj odnese — morda prišel bo do Save in po njej še dalj v daljave, ki jih videla še nisi — v daljni Srem, kjer fant tvoj zdaj piše ti in nate misli.

Vzel z valov bo listič beli, ki mu ga boš napisala; v misli srečni in veseli duša mu bo zaigrala, pa čeprav bo list ves moker, kot bi ves dan nanj jokala.

Motiv iz nočnega Celja (Foto: P. Četina)

Začelo se je tri leta pred vojno. Bila je lepa jesenska nedelja. Galiciji so priredili trgatve grozdja. Godci so rezali polke, brhka dekleta so nosila mošt, na plesišču je poskakovalo staro in mlado.

Plesala sta tudi Mihec in Lenka. Lenka hči premožnega kmeta, Mihec čistokrvni proletarec. Gledala sta se, iz oči je gorelo koprenjenje, v srcih je tlela ljubezen.

Lenka, kako čudovita si! je jahnil Mihec.

Tudi tebi se ni treba pritoževati, ga je zavrnila Lenka. Nato so ji zaigrale črne oči in hudomušno je rekla: No, če sem res tako lepa, pa mi povej, katera izmed deklet ti razburja srce. Mihec je zadržetal, kri mu je zaplala po žilah in sam ni vedel kdaj je prišel Lenko tako tesno, da ji je dahnil na usta: Lepa si kot krizantema! Lenka, zate se vnema moje srce! Lenka je zašepetala: Mihec, tudi jaz imam rada krizanteme.

Pri naslednjem plesu je Lenka

zataknila v gumbnico široko razprti cvet krizanteme. To je videl Zgandkov Mirč, ki se je prav tako vnel za Lenko. Zbral je svoje pajdase in še tisti večer napadel Miha. Kakor je bil Mihec korenjak, se toliki sili ni mogel upreti. Pošteno so ga obdelali, do nezvesti. Ko se je prebudil, je ležal poleg ceste in mesec je sijal na Mihečev okrvavljen obraz. Zdaj je opazil, da je krvava tudi krizantema. O, ta lepi cvet, ki mu ga je pripela Lenka! Gotovo mu prinaša nesrečo.

Lenka je zares ljubila Miha. Mirča ni marala. Vedela je, da jo ljubi zaradi grunta. Kaj grunt in kaj srce! Mihec ne mara grunta, rad bi njeno srce. Pa saj ga ima! Le da sta oče in mati tako nasprotna: Kaj boš s takim pri-tepencem? Kaj pa ima? Berač od glave do pete! Mirč pa iz tako premožne in ugledne hiše. Mirča boš vzela in konec!

Pa ga vzemita vidva! Kar oženita se z njim. Jaz se ne bom

nikoli. Nikoli in amen! je zaih-tela Lenka nekajkrat na dan. Mihec se je ojunatil. Stopi pred očeta: Oče, dajte mi Lenko. Rad jo imam in srečna bi bila vse dni najinega življenja. Stari pa v zrak! Tak capin, da bi jemat njegovo Lenko? Kaj takega se ne bo zgodilo! In ker ni imel drugega pri rokah, je zagrabil za šop krizantem, jih v divji jezi zruval in jih zagnal Mihecu v obraz: Kakor tu stojim, naše Lenke ti ne boš imel. Po-berl se z dvorišča! In to za veko-maj!

Ni več ni Mihec prestopil tega praga. Z Lenko sta se sestajala po večerih gori za vasio. Ljubezen se je razplamtela v strastno ljubezen. Minili sta dve leti in Mihec je

Usodne krizanteme

(DRAGO ROBIDA)

moral k vojakom. Dekleta so fantom pripenjala šopke, Lenke pa od nikoder. Bolna je bila in ni mogla iz postelje. Ko pa je Mihec ves potri pogledal skozi okno vagona, je nenadoma sredi pisane-ga vrveža zagledal Lenko. Pritekla je k njemu in mu, potrt od boleznih in slovesa stisnila v roko dve krizantemi z vejico rožmarina: Mihec, tvoja bom do groba! O, ti moja krizantema! je vzkliknil Mihec in si od prevelike sreče obrisal prikrito solzo.

To je bilo jeseni leta štiridesetega. Spomladi prihodnjega leta pa je nenadoma prišla grenka novica: VOJNA! Kje je Mihec? Kje si Lenka? Ali se bosta še kdaj videla? Naključje, usoda, veliko pričakovanje, tiho upanje...

Prišla je jesen, pred Lenkinim domom so se krizanteme spet razcvetele. Že je Lenka izbrala najlepši cvet, a zaman. Tokrat Miha ni bilo. Bil je v ujetništvu in tam dan za dnem koval načrt, kako bi pobegnul. Ni mu uspelo vse do pozne jeseni dvainštridesetega leta. Takrat, bil je mrzel večer in Lenka je pravkar prekrivala grm krizantem, je iznenada zaslišala glas: Dober večer, Lenka! Lenka je razprostrla roki: O, moj Mihec, ti moja krizantema!

Naključje je hotelo, da je Miha opazil domačin, ki je služil Nemcem. Se tisto noč je navalila policija: Kje skrivaš bandita? Govori! Izdajalec jo je sunil h grmu krizantem: Tu, na tem mestu si mu pripenjala krizantemo in mu objubljala zvestobo! Nato jo je udaril v obraz in Lenkina kri je kapljala na belorumenne krizanteme.

Leto dni pozneje, ko je Lenkin oče že umrl in se je mati

spoprijaznila z Mihecem, je nek noči potrkalo na okno. Kdo je je vprašala Lenka. Mihec! je zašepetal partizan z našitkom ko-mandirja čete.

Lenka je res odprla, objela je Miha, ga poljubila in prosila Mihec, beži, zasledujejo te!

Lenka, moja krizantema! ji je Mihec gledal v oči in toliko, da ji napravil korak ali dva, zaslislal se je nemška govorica in nato Halt! V noč je hlastnil rafal in za grm krizantem je omahnilo telo partizana.

Mihec! je kriknila Lenka in objemala krvavečega fanta.

On pa je zahropel zadnje besede.

Lenka... ti moja... krizantema...

Njega so zavlekli v kot pokopališča, Lenka pa je morala v koncentracijsko taborišče. Vrnili se je bolna in otožna. Spet je zasidala krizanteme in z njimi leta v leto, za Dan mrtvih okraša grob ljubljene Miha.